

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-3-32 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-25/485-149
Karar Tarihi : 21.4.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Nazlı VAROL, Fethullah GÜLER

C. ŞİKAYET EDENLER

20 :- Ahmet ÇINAR
Ulukapı Mah. Uludağ Cd. No:45/B, Çınar Market
Seydişehir/Konya

- Durmuş Ali TÜRKER
Alaylar 2 Mah. Milli Egemenlik Cd. 804 Sk. No:1/A,
Türker Market, Seydişehir/Konya

- Mevlüt AYDOĞDU
Saadetler Mah. 1701 Sk. No:1 Aydoğdu Market,
Seydişehir/Konya

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

30 - Üçpınar Ekmek Fırını
Selçuk Cd. No: 37, Seydişehir/Konya

- Kral Ekmek Fırını
Alaylar 2 Mah. 802 Sk. No: 5/A, Seydişehir/Konya

- Lüks Ekmek Fırını
Uludağ Cd. No: 15/B, Seydişehir/Konya

40 - Başak Ekmek Fırını
Cevher Dudayev Cd. No: 29, Seydişehir/Konya

- Çağlayan Ekmek Fırını
Aktaş Mah, 621 Sk. No: 1/2, Seydişehir/Konya

- Seydişehir Ekmek Fırını
Kızılcalar Mah. 348 Sk. No: 3, Seydişehir/Konya

- Doyum Ekmek Fırını
Hacı Seyit Ali Mah. No: 33, Seydişehir/Konya

50

- Tadım Ekmek Fırını
Seyit Harun Bulvarı, No: 16/A, Seydişehir/Konya

- Yol Ekmek Fırını
Ulukapı Mah. No: 49, Seydişehir/Konya

- Erdoğanlar Ekmek Fırını
Karakavak Mah. Seydişehir/Konya

60

E. DOSYA KONUSU: Konya ili Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların müşteri paylaşmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle;

- Konya ili Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların müşteri paylaşımı anlaşması yaptıkları,
– yapılan anlaşma nedeniyle başvuruda bulunan marketlerin Üçpınar Ekmek Fırını (Üçpınar Ekmek) dışındaki fırınlardan ekmek alamadıkları,
70 – Üçpınar Ekmek'in, diğer fırın işletmecilerini anlaşmaya aykırı davranmaları halinde ekmek fiyatını düşürmekle tehdit ettiği,
ifade edilerek gereğinin yapılması talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.2.2011 tarih ve 928 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 23.2.2011 tarih ve 2011-3-32/İİ-11-342.BDŞ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 3.3.2011 tarih ve 11-12/216-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

80

İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 12.4.2011 tarih ve 2011-3-32/ÖA-11-376.NV sayılı Önaraştırma Raporu 18.4.2011 tarih ve REK.0.07.00.00-110.02.02/129 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-25 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda özetle;

- 1- Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların müşteri paylaşımı anlaşması yapmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu; ancak bu aşamada taraf fırınlara 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı;

90

2- a) Bununla birlikte, teşebbüslerin müşteri paylaşımına yönelik uygulamalarının sonlandırılması, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde haklarında işlem yapılacağı yönünde taraf fırınlara aynı Kanun'un 9. maddesinin 3. bendi uyarınca görüş bildirilmesi gerektiği,

b) ayrıca sürece ilişkin olarak Seydişehir Esnaf ve Sanatkarlar Odasına ve Seydişehir Belediyesine görüş bildirilmesinin uygun olacağı

100 sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarının tespitinde öncelikle; satın alanların gözünde fiyatı, kullanım amaçları, fiziksel özellikleri ve nitelikleri bakımından aynı sayılan ya da yüksek ikame edilebilirliği olan mal ve hizmetlerden oluşan pazarın dikkate alınması gerekmektedir.

110 Ekmek, ülkemizdeki tüketiciler tarafından en temel gıda maddesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ekmeğe olan talebin fiyat esnekliği çok düşüktür. Diğer bir deyişle, ekmeğin tüketici gözünde olmazsa olmaz bir ürün niteliğini haizdir. Çeşitli ekmeğin türlerinin tüketici nazarında birbirini ikame edebilme derecesinin yüksek olması, ekmeğin temel gıda maddesi olması ve diğer gıda maddeleri ile ikame edilememesinden hareketle ilgili ürün pazarı “ekmek pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

120 Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın, rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle rekabet koşullarının komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması; ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

130 Ekmek tüketim açısından değerlendirildiğinde, söz konusu ürünün çabuk bayatlaması nedeniyle tüketici genel olarak çevre bakkal, market ya da fırınlardan ekmeği günlük olarak temin etmektedir. Benzer bir şekilde ekmeğin, fırınlar tarafından bakkal ve marketlere günlük ya da günde bir defadan fazla gerçekleştirilen teslimatla sağlanmaktadır. Satış noktalarına günde en az bir kere teslimat yapma zorunluluğu nedeniyle, fırıncılar taşıma maliyetlerini en aza indirmek için yakın mesafelere dağıtım yapmayı tercih etmektedir. Bu nedenle ekmeğin, gerek raf ömrü gerekse taşıma maliyetleri dikkate alındığında, öncelikle üretildiği fırının bulunduğu ilçe ve çevresinde satılmaktadır. Ancak taşıma maliyetinin fırın için caydırıcı olmadığı ve satış noktası ile fırın arasındaki mesafenin, ekmeğin noktaya taze ulaştırılmasını engellemediği durumlarda, fırınlar kendi bölgeleri dışına da teslimat yapabilmektedirler. Söz konusu mesafenin hangi aşamadan sonra kâr oranını daha da düşürmesi nedeniyle caydırıcı olacağı fırından fırına değişmekle birlikte, ortalama olarak il dışına teslimat yapmanın her fırın açısından ciddi bir maliyet yaratacağı ortadadır.

140 Nitekim Seydişehir Zabıta Amiri Yunus Uyar ve Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren önaraştırma tarafı fırın işletmecileri ile yapılan görüşmelerden Seydişehir ilçe merkezine, merkez dışından neredeyse hiç ekmeğin satışı yapılmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu bağlamda ilgili coğrafi pazar Seydişehir ilçe merkezi olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Yapılan Tespitler

- 150 Önaraştırma sürecinde raportörlerce öncelikle başvuru sahibi market işletmecileri ile görüşmeler yapılmıştır. 28.3.2011 tarihinde yapılan görüşmede Ahmet Çınar'ın;
- başvuruya konu fırınların aralarında yaptıkları anlaşmanın halen devam ettiğini,
 - anılan anlaşmanın devam ettirilmesi hususunda ısrarcı olan ve başı çeken fırınların Tadım Ekmek Fırını (Tadım Ekmek) ve Üçpınar Ekmek olduğunu,
 -ticari sır..... müşterileri kalite açısından memnun edemeyişi nedeniyle kendilerinin Üçpınar Ekmek'ten ekmek almak istemediklerini,
 - sorunun çözümü için Seydişehir Esnaf ve Sanatkarlar Odası (Oda) ile Seydişehir Belediyesi nezdinde girişimlerde buldukları, Oda'nın girişimleri ile bazı toplantılar yapıldığı, fakat bir çözüme ulaşılamadığını,
 - 160 – yapılan toplantılardan kısa bir süre sonra Lüks Ekmek Fırını (Lüks Ekmek)'nin kendilerine ekmek satmaya başladığı, fakat Üçpınar Ekmek'in bu duruma Lüks Ekmek'in her gün kendisinden Çınar Market'e sattığı ekmek kadar ekmek alınması şartıyla müsaade ettiğini,
 - kendilerinin Kral Ekmek Fırını (Kral Ekmek) ile çalışmak istedikleri, fakat fırıncıların anlaşması nedeniyle de Kral Ekmek'in kendilerine ekmek satışı yapmadığını,
 - fırıncılarla aralarında herhangi bir husumet ya da borç-alacak ilişkisinin bulunmadığını,
 - fırıncıların başvuruya konu anlaşmayı yazılı olarak yapmadıkları, ancak sözlü olarak yapmış olabileceğini,
 - 170 ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

- Diğer başvuru sahipleri de yapılan görüşmelerde Ahmet Çınar tarafından ifade edilen hususları destekler nitelikte beyanlarda bulunmuşlardır. Şikayetçilerle yapılan görüşmelerin ardından alınan bilgiler doğrultusunda Üçpınar Ekmek, Tadım Ekmek, Lüks Ekmek ve Kral Ekmek ile raportörlerce görüşmeler yapılmıştır. Üçpınar Ekmek sahibi İbrahim Çağlar'ın;
- kimi marketlere zorla ekmek vermeleri gibi bir durumun söz konusu olmadığını,
 - Seydişehir ilçesinde bayilerin istedikleri yerden ekmek satın alabileceklerini,
 - fırınlar arasında anılan şekilde bir anlaşmanın bulunmadığını,
 - 180 – mevcut durumda Çınar Market'e Lüks Ekmek'in ekmek satışı yaptığını, ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

- Fırınlar arasında müşteri paylaşımı anlaşması yapılması hususunda öncülük ettiği iddia edilen Tadım Ekmek Fırını sahibi Yunus Kelek'in ise;
- mevcut durumda Seydişehir ilçesinde marketlerin istedikleri fırından ekmek alabildiklerini,
 - bir dönem borcunu ödemeyen marketlere fırınlar tarafından ekmek verilmediğini, bu durumun ise ticari açıdan son derece rasyonel ve uygun karşılanması gereken bir durum olduğunu,
 - 190 – Seydişehir ilçesinde 70'e yakın ekmek satış noktası bulunduğunu, bu bağlamda sadece üç marketin şikayette bulunmuş olmasının iddiaların sahihliği bakımından şüphe uyandırıcı bir durum olduğunu,
 - ayrıca söz konusu başvurunun Üçpınar Ekmek sahibi İbrahim Çağlar'ın market işletmeye başlamış olması nedeniyle yapılmış olabileceğini, ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

200 Üçpınar Ekmek'ten başka Çınar Market'e ekmek satışı yapan tek fırın olan Lüks Ekmek'in sahibi Sabahattin Taşlı da yapılan görüşmede Tadım Ekmek ve Üçpınar Ekmek işletmecilerinin ifadelerini destekler nitelikte beyanlarda bulunmuştur. Yapılan önaraştırma çerçevesinde başvuru sahiplerinin ekmek satın almak istediklerini belirttikleri Kral Ekmek'in sahibi Hüseyin Kızılcaadam'ın ise;

- kendisinin başvuruya konu müşteri paylaşımı anlaşmasından ve fırıncıların bu yöndeki eylemlerinden haberdar olmadığını,
- geçmiş dönemlerde kimi marketlere, borçlarını zamanında ödemedikleri için fırınlar tarafından ekmek satılmadığını,
- çalışma şartlarını kabul ettiği takdirde tüm ekmek satış noktalarıyla çalışmaya hazır olduğunu

ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

210 Yapılan görüşmelerden, net bir sonuç alınamaması üzerine görüşülen Seydişehir Belediyesi Zabıta Amiri Yunus Uyar'ın;

- Rekabet Kurumuna başvuruda bulunan üç market işletmecisinin aynı şikayetle daha önce Belediye'ye de başvuruda bulunduğunu,
- fakat zabitanın bu konuda herhangi bir yetkisi bulunmaması nedeniyle olaya müdahale edilemediğini,
- mevcut durumda da sorunun devam ettiğine yönelik duyularının olduğunu

ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

220ticari sır.....
.....ticari sır.....
.....ticari sır..... ifade ettiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır. Yapılan bu görüşmeyi müteakip 30.3.2011 tarihinde raportörlerce görüşülen, Seydişehir ilçesinde faaliyet gösteren bir fırın işletmecisi tarafından;

- fırın işletmecilerinin Rekabet Kurumu yaptırımlarından çekindiklerinden ötürü sorunun çözümü için toplandıkları,
- sattığı ekmek kadar Üçpınar Ekmek'ten ekmek alması şartıyla Kral Ekmek'e şikayetçi marketlere ekmek satılması konusunda müsaade edildiği,
- fakat daha bir gün geçmeden Üçpınar Ekmek'in bu çözüm yoluna razı olmadığını bildirmesiyle sorunun giderilemediğinin

230 ifade edildiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

Ayrıca Oda'ya yapılan başvuru ve Oda'nın yaptığı çalışmalar sonucunda herhangi bir çözüme ulaşılamaması nedeniyle Oda tarafından başvuru sahiplerine gönderilen yazı Kurum'a da iletilmiştir. Kurum kayıtlarına 12.4.2011 tarih, 2790 sayı ile intikal eden yazıda; Oda tarafından ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırın işletmecileri ile görüşmeler yapıldığının, fakat bu hususta Oda'nın herhangi bir yaptırım yetkisinin bulunmadığının, bu çerçevede başvurunun Rekabet Kurumu ya da adli mercilere yapılması gerektiğinin ifade edildiği dosya mevcudundan anlaşılmıştır.

240 I.2.2. Hukuki Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar ve teşebbüs birliği kararları hukuka aykırı bulunarak yasaklanmıştır.

250 Anılan görüşmeler neticesinde; Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların müşteri paylaşımı anlaşması içinde buldukları, yapılan müşteri paylaşımı sonucunda Üçpınar Ekmek ile çalışmak durumunda bırakılan bayilerinticari sır..... Üçpınar ile çalışmak istemedikleri, başvuru sahipleri tarafından daha önce gerek Belediye gerek Oda nezdinde sorunun çözümü için girişimlerde bulunulduğu, Oda tarafından sorunu çözebilmek adına toplantılar düzenlendiği fakat bir sonuca ulaşılamadığı, Rekabet Kurumunun olaya müdahil olması üzerine fırın işletmecilerinin yaptırım görmekten çekinerek sorunun çözümü için tekrar bir araya geldikleri, bu toplantıda varılan uzlaşının da yine 4054 sayılı Kanun'u ihlal potansiyeli taşıdığı ve fakat özellikle Üçpınar Ekmek'in tutumu nedeniyle yine bir uzlaşma sağlanamadığı anlaşılmıştır.

260 Teşebbüsler, bölge ya da müşteri paylaşmak suretiyle rekabet ortamını bozarak tüketici tercihlerinde daralmaya yol açabilmektedirler. Bu tür anlaşmalar sonucunda alıcılar; anlaşma tarafları arasında paylaşıldıklarından, alıcıların daha ucuza ya da daha kaliteli ürün bulma imkânları ortadan kalkmaktadır. Nitekim Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların eylemleri neticesinde başvuru sahibi nihai satış noktaları,ticari sır..... farklı fırınlarla çalışmak istemelerine rağmen Üçpınar Ekmek ile çalışmak durumunda bırakılmıştır. Ayrıca başvuru sahipleri yapılan görüşmelerde tüketicilerin de bu durumdan memnun olmadıklarınıticari sır..... belirtmişlerdir. Üçpınar Ekmek'in kendisine ayrılmış müşterilerinin bulunması ve satışlarının garanti altına alınmış olması, Üçpınar Ekmek'in daha iyi ürün sunabilmek adına daha etkin çalışmak yönünde çaba içinde bulunmasının önüne geçebilecektir.

270 Nitekim başvuru sahipleri sorunun dört aydır devam etmesine rağmen Üçpınar Ekmek ile çalışmak istememekteticari sır.....

Yukarıda yer verilen açıklama ve bilgiler çerçevesinde Seydişehir ilçe merkezinde faaliyet gösteren fırınların müşteri paylaşımı anlaşması yaparak 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri kanaati oluşmuştur. Diğer yandan, 4054 sayılı Kanun'un genel gerekçelerinden biri, sınırlı ülke kaynaklarının en verimli şekilde kullanımının sağlanmasıdır. Dolayısıyla, Rekabet Kurumu'nun inceleme ve araştırmalarında "usul ekonomisi" çerçevesinde hareket etmesinin, Kurumumuzun etkin faaliyet göstermesi ve sınırlı ülke kaynaklarının en verimli şekilde kullanılması açısından gözetilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, mevcut durumda başvuru sahibi marketlerin, yine fırınlar arasındaki rekabeti kısıtlayıcı bir başka uygulama dolayısıyla dahi olsa¹ Üçpınar Ekmek dışındaki bir başka fırından ekmek alabiliyor olması, Seydişehir ilçesinde faaliyet gösteren 70'e yakın nihai satış noktasından yalnızca üçünün başvuru konusu olay nedeniyle istediği fırınla çalışmaması, dolayısıyla ilgili pazardaki rekabet ihlalinin hayli düşük olması dikkate alınarak bu aşamada bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

290 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

¹ Başvuru sahiplerince belirtildiği üzere Lüks Ekmek, başvuru sahibi marketlere sattığı ekmek kadar Üçpınar Ekmek'ten ekmek satın alması şartıyla başvuru sahibi marketlere ekmek satabilmektedir.

2- a) Bununla birlikte, hakkında inceleme yapılan fırınlara, müşteri paylaşımına yönelik uygulamalarının sonlandırılması, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde aynı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi,

300 b) Ayrıca sürece ilişkin olarak Seydişehir Esnaf ve Sanatkarlar Odasına ve Seydişehir Belediyesine görüş bildirilmesi

hususlarında Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.